

Recensies

Tenor Mark Padmore (links) en bariton Michael Volle.

Foto Milagro Elstak

Brittens aanklacht tegen oorlogsgeweld krijgt een schrijnend mooie uitvoering in het Concertgebouw.

War Requiem
Klassiek
★★★★★

Van Benjamin Britten. Koninklijk Concertgebouworkest, Groot Omroepkoor, Vlaams Radiokoor, Nationaal Kinderkoor en solisten, o.l.v. Gianandrea Noseda. 11/10, Concertgebouw, Amsterdam. Liveopname door Mezzo TV, radioregistratie terug te luisteren via radio4.nl.

Dirigent Gianandrea Noseda smeedt een formidabele eenheid van de gigantische bezetting.

Het zou verplichte kost moeten zijn voor presidenten en andere politieke kopstukken: het *War Requiem* van Benjamin Britten. Geboren net voor aanvang van de Eerste en diep geraakt door de Tweede Wereldoorlog schreef Britten zijn stuk als aanklacht tegen krijgsgeweld. Latijnse requiemteksten wisselt hij af met flarden uit gedichten van de frontsoldaat Wilfred Owen, die in 1918, een week voor het einde van de oorlog, het leven liet.

De bezetting die hij kiest is zo groot dat de vergelijking met een troepenmacht zich opdringt: in het Concertgebouw staan de leden van het Groot Omroepkoor en het Vlaams Radiokoor zes rijen dik links van het Concertgebouworkest opgesteld. Het Nationaal Kinderkoor staat aan de andere kant, in een drie rijen sterke formatie.

Britten confronteert je niet alleen met wapengekletter maar ook, juist, met de persoonlijke manier waarop oorlog na-ijlt in de levens van de betrokkenen. Laat elk van de luisteraars voelen hoe na de orkestapocalyps twee mannen elkaar in de ogen zien, een overleden soldaat en de man die zijn dood heeft veroorzaakt, en ze zullen op slag de absurditeit van het fenomeen oorlog inzien, zal hij hebben gedacht.

In het Concertgebouw waren het de tenor Mark Padmore en de bariton Michael Volle, Engelsman en Duitser,

die zich aan het einde van een avond vol emotionele uitersten naar elkaar toe draaiden. 'Ik ben de vijand die je doodde, mijn vriend', zingt Volle terwijl hij zijn machtige stem klein en kwetsbaar maakt. Het is de dubbelheid van die zin die binnenkomt, zeker in de schrijnend mooie uitvoering door het Koninklijk Concertgebouworkest, met Gianandrea Noseda op de bok.

In de eerste maten van het stuk moesten ze nog wat aan elkaar wenen, het orkest en de Milanese dirigent, die soms zijn handen suggestief naar boven uitstreckte, als de veren van een vogel die naar de zon reikt. De Russische sopraan Elena Stikhina sneed vlijmscherp door de forties van het orkest heen en - verrassing - ontroerde met een verstild *Lacrimosa*. Na anderhalf uur had Noseda een formidabele eenheid gesmeed van de drie koren, het grote orkest, het kleine ensemble rechts vooraan op het podium en de drie solozangers. Met de zachte troostrijke stemmen van het kinderkoor stuurde hij je naar huis.

In de meeste seizoenen speur je in de programma's tevergeefs naar het *War Requiem*, maar dit jaar, precies een eeuw na het einde van de Eerste Wereldoorlog, staan er meerdere uitvoeringen van het stuk op de lessenaars van onder andere het Noord Nederlands Orkest in Groningen en Assen (8 en 9/11). Een buitenkans om een muzikale ervaring te ondergaan die diep inkerft.

Biëlla Luttmer

Circus Treurdier-lid Peter van Rooijen overtuigt nu ook solo met een betoverend mooi theaterconcert.

Foto Jaap Reedijk

Liefde, dood en zwaartekracht
Muziektheater
★★★★★

Door Peter van Rooijen & Band, eindregie Dick Hauser. 10/10, Theater Bellevue, Amsterdam. Tournee t/m 3/12.

De nummers zijn heerlijk divers en de voorstelling is spannend.

Zanger, liedschrijver en acteur Peter van Rooijen geldt al enkele jaren als een belofte binnen de kleinkunst. Hij is een prominent lid van de eigenzinnige theatergroep Circus Treurdier, maar met zijn solocabaret wist Van Rooijen (34) nog geen groot publiek te vinden. Nu heeft hij zijn ideale vorm gevonden, met een betoverend theaterconcert waarin zijn talenten goed uit de verf komen: absurde, vervreemdende humor en talent voor het schrijven van originele liedteksten en pakkende melodieën. Hierbij wordt hij begeleid door liefst vijf muzikanten: wat een luxe bezetting, en wat een goddelijk geluid brengt dat voort.

Het reizen loopt als een rode draad door de voorstelling, en dan vooral Van Rooijens afkeer hiervan. 'Jij wilt naar een ver land / Met canyons, woestijnen en strand / Voor mij zijn het stenen en zand', zingt hij in het ingetogen coun-

trynummer *Samen op reis*. In een geestige korte scène speelt Van Rooijen de gesprekken op feestjes na waarin hij moet luisteren naar andermans rugzakavonturen. Hij blijft liever thuis: 'Het gaat er niet om wat je ziet, maar om hoe je ernaar kijkt.'

De nummers zijn heerlijk divers, er wordt steeds gevarieerd in muzikale stijlen en de opstelling van de muzikanten. De voorstelling is spannend, omdat je nooit weet welke kant een lied op gaat: komisch of serieus. Een opgewekt popliedje als *De werking van de zwaartekracht* wordt afgewisseld met het hilarische cabaretlied *Het systeem*, waarin totaal onlogische zinnen toch één geheel vormen. Er is plek voor ernst in een poëtische slotmonoloog, waarin Van Rooijen zijn ongemak met reizen, sociale omgang of misschien wel de wereld an sich overtuigend deelt.

Joris Henquet

De Nederlandse Bachvereniging doet Camilla de Rossi's bijbelse oratorium alle eer aan.

Foto Marco Borggreve

Onder Shunske Sato komen de subtiele wendingen en virtuoze solopartijen goed uit de verf.

'De melk van Sara is edel en het bloed van Abraham grootmoedig.' De tekst is af en toe potsierlijk, maar de muziek van *Il Sacrificio di Abramo*, een bijbels oratorium van Camilla de Rossi, verrast door haar kwaliteit. De Rossi is een van de weinige vrouwelijke componisten uit de baroktijd. Er is bar weinig over haar bekend: ze is vermoedelijk geboren in Rome, werkte omstreeks 1708 een paar jaar in Wenen aan het keizerlijk hof en schreef in die tijd nog drie andere oratoria.

In de Zaterdagmatinee klonk de eerste Nederlandse uitvoering van het werk, dat zoals gebruikelijk voor die tijd bestaat uit een aaneenschakeling van recitatieven en aria's, met als extra een suite-achtige ouverture waarmee het tweede deel wordt ingeleid. Teorbist Mike Fentross en cellist Julia Swarts hadden hun handen vol aan de

virtuoze solopartijen waarmee de componist hun instrumenten heeft beedeeld. Een ander saillant extraatje waren de twee chalumeaus, een soort miniklarinetjes, die de droomaria begeleiden waarin Abraham de stem van God hoort.

Met zijn wendbare, expressieve tenor stelde Emiliano Gonzalez Toro als Abraham countertenor Luigi Schifano (Isaak) en Elsa Benoit (die zowel Sara als de engel vertolkte) ietwat in de schaduw, maar alle drie imponeerden ze door de souplesse waarmee ze de soms ingewikkelde versieringen ten gehore brachten. Onder de nieuwe leider Shunske Sato deed het orkest van de Nederlandse Bachvereniging niet alleen de fijnzinnige en krachtdadige aspecten van het werk, maar ook de even subtiele als originele wendingen alle eer aan.

Frits van der Waa

In het optimistische, diverse Sweet Demon spelen vijf dansers met de rekbaarheid van het concept muziek.

Foto Anna van Kooij

Sweet Demon
Dance
★★★★★

Door Leine-Roebana. 13/10, Chassé Theater, Breda. Tournee t/m 15/12.

Vol branie maken ze hun lijven tot beweeglijke speakers.

Is aftellen muziek? Een ontsnapte lach? Het tikken van een metronoom? Of het tijdsverloop op een digitale klok? In de voorstelling *Sweet Demon* van Leine-Roebana spelen vijf dansers met de rekbaarheid van het concept muziek. Ze dragen zelf hun klokjes en speakers over het podium. Uit de geluidsboxjes klinkt van alles, ritmisch, in het Engels: herinneringen aan jeugdige beledigingen over een te vrouwelijke stem, een geordende rij dagelijkse overpeinzingen ('counting on nobody', 'contemplating suicide') of gitaarmuziek van Steve Reich. We moeten er vooral niet één meeslepende compositie in willen horen. Zoals we ook van de vijf jonge, vriele dansers niet één ensemble moeten maken. Ze verschillen juist zo mooi in hun energie, poses, loopjes en de specifieke twist in hun ledematen.

De een, Uri Eugenio, heeft stoer golvende schouders in een te wijd colbert,

de ander, Michael Sastrowitomo, flipt met extreem elastische knieën en een derde, Rob Polmann, vult het podium met lange lijnen en natuurlijk leiderschap. 'Een liefdevol beeld van liquid gender', noemt de flyer van *Sweet Demon* dit. Op toneel oogt dat vooral als een vitaal kwintet vol liefdevolle branie. Speels, levendig, divers en blijmoedig.

Met deze optimistische voorstelling laat het choreografenduo Andrea Leine en Harijono Roebana zien dat gelukkig niet al hun energie is opgegaan aan de strijd met het Fonds Podiumkunsten over de subsidie aan hun gezelschap die niet is verlengd. Ze zetten de spotlights op jonge dansers die een brutale draai geven aan hun bewegingstaal van scherpe hoeken, golvende cirkels en lange lijnen. En op hoe deze dansers alles als muziek gebruiken, door een palet aan geluiden te laten resoneren in hun lichaam: het lijf als beweeglijke speaker.

Annette Embrechts